Ч. 5. (10.680). Львів, середа 6. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 11—1 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

До наших передплатників.

Матеріяльне положення української преси є незвичайно скрутне. Ціни паперу зросли вдвоє, инші кошти теж значно збільшилися. В останніх часах важкої фінансової скрути нам приходиться перебиватися з важкими труднощами. На жаль, наші шан. передплатники, які дуже добре розуміють своє власне важке положення, не хотять зрозуміти нашого і постійно вимагають присилки ґазети на кредит. Таким чином від нас вимагається непосильного в теперішніх часах самовідречення. Відомо, що тепер кредит не істнує. Всі наші зобовязання мусимо покривати готівкою. Таку саму вимогу мусимо ставити і до наших шан. переплатників.

Тимчасом в останніх часах довги з передплати зросли до [illegible]же поважних сум, а замісць їх вирівнання стрічаємося з постійними вимогами дальшого кредитування. Очевидно, [illegible]ого ми не в силі сповнити. Тому ще раз просимо негайно [illegible]чати залеглости. В противному випадку святочне [illegible] буде останнім, яке вишлемо нашим [illegible]икам. Як довго тільки було можна, ми в найшир[illegible]мірах і йшли на руки шан. передплатникам. Одначе наші можливости вже вичерпані. Отже просимо зро[illegible]ас — так само, як ми досі розуміли вас.

[illegible]симо також не передплачувати нашого орґану в почтових урядах, тільки пересилати передплату до нас почтовими складанками або переказами.

Адміністрація.

В лїберії Ст. Ґрабского.

XX. Конґрес П. П. С.

У великій салі варшавської міської ради радив в днях 1—3 ц. м. XX-тий Конґрес П. П. С. Колись була це підземна Польща, що не перебирала в засобах боротьби зі своїм тираном—царською Росією; сьогодня це „сальонова "партія по[illegible]ної й соціяльної угоди, що [illegible]одить свою діяльність під керм[illegible]ою і крилами вшехполяків. Ще недавно штучно затирано співпрацю пепесівців з ендецією; сьогодня вже не тільки не скривається цеї дружби, але й доказується її потре[illegible] в огляду на—добро робітництва. [illegible]Х-тий Конгрес польської соціялістичної партії не мав иншого завдання, як усанкціонувати цю неприродну співпрацю, як зареєструвати спілку пепесівців разом з вшехполяками і пястівцями. Біля цеї реєстрації вертілися всі промовці, на ратифікацію пепесівсько-вшехпольської угоди витрачено три дні часу і вкінці без сильніщого спротиву її осягнено. Таким чином П. П. С., яка формально досі була „сальоновою" лише в особах своїх партійних ватажків, стала „сальоновою" вже й на основі постанови конґресу, голосами тих польських робітників і їх організацій, що остають під впливами П. П. С.

„Сальонові" хрестини П. П. С. відбуто святочно, обставлено їх дешевенькими декораціями, а на „кумів" цеї радісної події спроваджено й закордонних „свояків", головним чином еміґрантів. Отже в конґресі П. П. С. взяли участь: О. Вельс (від німецької соц. демократії і II-го Інтернаціоналу), б. мін. Совкуп (від чеської соц. дем.), пос. Нечас (від соц. дем. Підкарпатської Руси), Ф. Дан (від закорд. делеґації російської соц. дем.), В. Чернов (від російської партії соц.-революціонерів), Ґеґечкорі і Салакая (від грузинської соц.-демократії), Мав (від соц.-дем. Данціґу), пос. Кроніґ (від німецької соц. дем. Польщі), Ерліх (від жид. „Бунду" і Лєв (від Повлєй-Сіон").

Конґрес відкрив в імени ЦКВ. пос. І. Дашиньский, витаючи делеґатів і закордонних гостей. Опісля зазначив він, що в Польщі панує безробіття. Упадок валюти є висловом катастрофального положення держави і робітничої кляси. Не піддаючись стихійній нужді і занепадові, ППС. рішилася поділитися співвідповідальністю з иншими польськими партіями і зробила натиск на инші партії, щоби їх звязати в парляментарну коаліцію з метою оздоровити відносини і зберегти соціяльні здобутки робітничої кляси. Роблячи з себе „жертву", партія здобула двох міністрів в коаліційному уряді.

Опісля наступили привітання. О. Вельс вказував на потребу співпраці німецької й польської соц. демократії з метою довести до політичної й господарської відбудови Европи.

„Те, що маю сказати від Інтернаціоналу, не буде відріжнятися від того, що я сказав від німецької соц. демократії. Бо міжнародність розумію в той спосіб, що люблю свій німецький нарід, а через свій нарід усю людськість. Закид націоналістів всіх країв, що ми не є добрими патріотами, є смішний. Бо люблячи всю людськість, любимо свій нарід і його культуру".

Совкуп від імени чехословацької соц. демократії пригадував собі своїх знайомих з австрійського парляменту: Дашиньского, Діяманда, Морачевского, Клеменсєвича, Реґера й ин. та зазначив, що польські соціялісти були вчителями чеських.

„Як Жорес був для чеських соціялістів символом західного соціялізму, так тов. І. Дашиньский став для нас символом соціялізму східної Европи".

Для нас найбільше дивоглядною була поява на конґресі ППС. пос. Нечаса, вибраного голосами українських селян і робітників Прик. Руси, який в українській мові повитав конґрес, бажаючи польському пролетаріятові успіху в праці і боротьбі. Не знати тільки — додамо від себе — в боротьбі проти кого. Бож боротьба пепесівців з польською буржуазією давно належить до мітів. Що більше! Тепер пепесівці є в коаліції з польською реакцією, яка веде завзяту боротьбу з українським і білоруським народом. Думаємо, що успіху в боротьбі проти пригнічених народів не повинен бажати ніякий соціяліст, а соціялїстичний посол Прик. Руси тим менше.

Дан і Чернов, що недавно заключили союз і угоду з пепесівцями, жалілися перед ними на більшовиків. Дан вказував на сумний приклад Грузії і знівечення більшовиками її незалежности, але ані одним словом не проговорився про долю України.

Рясними оплесками стрінув конґрес промову Грузина Ґеґечкорі, висловлюючи тим способом своє співчуття по долі цеї далекої й маленької країни. Та одночасно конґрес зовсім призабув, що Польща має що найменше дві свої власні Грузії.

Після привітань пос. Перль здавав звіт з діяльности партії. Опісля голова соймового клюбу ППС. посол Барліцкий розводився над сучасним положенням Польщі і політикою ППС. Сучасна хвиля є небезечна і може скінчитися катастрофою.

„Причин такого стану річей слід шукати не лише в границях Річипосполитої, але перш усього в повоєнному знищенні цілої Европи. У воєнній і повоєнній добі все злото відплило до Америки і через те радикально знищено нормальні господарські відносини. Є ще й инші причини. По найкрівавшій з воєн світ не перестав зброїтися, а націоналізм кує зброю і погрожує небезпекою всьому світові. Крім того витворилася незглибима пропасть між потребами демократії і робітничої кляси з одного боку та понятями посідаючих клас з другого. Инакше й не могло бути після упадку царату і двох цісарських могутностей".

Польща находиться в кепському положенні внаслідок ворожого відношення до неї німецького націоналізму й більшовизму, яких пропаганда не дає змоги Польщі здобути закордонну позичку й инші господарські користи.

Перейшовши до внутрішньо-політичних відносин, пос. Барліцкий уосновував конечність участи пепесівців в уряді. Демократичного уряду неможливо було створити без „Пяста". Хієнопяст не рвався до правління при пустій касі. Найрадше згодився би був на урядничий кабінет Рачкевича, який був би другим виданням кабінету Вл. Ґрабского, але без Ґрабского. Конце[illegible] мінялися. Вкінці повстала коаліція з участю пепесівців. Приступлення пепесівських послів до співпраці з вшехполяками під кермою Станислава Ґрабского уосновує Барліцкий, тим що

„від часу великої війни робітнича кляса не вдоволяється самою негацією. Вона бажає впливати на хід державного життя. Робітнича кляса домагається від[illegible] діла".

Раферент просить затвердити співділання пепесівців з вшехполяками і пястівцями в коаліційному уряді, або вказати, що далі робити.

Біля справи вступлення пепесівців до коаліційного уряду розвинулася широка дискусія, і вона одна домінувала над всіми справами, поставленими на денному порядку конґресу.

Звичайно бесідники в своїх промовах акцептували крок своїх послів. Одначе зазначилася таж і слаба опозиція, маркована пос. Куриловичем, Щерковским, Голувком і ин.

Пос. Станьчик вказав на те, що будуччина робітничої кляси не є залежна від парляментарної діяльности, лише від боротьби тієї кляси поза соймом. Тактика ППС. в соймі довела до розбрату з „Визволенєм", а прецінь колиб ППС. і „Визволенє" були опустили сойм, то він був би розлетівся. Замісць того ми сидимо в уряді з ворогами робітничої кляси. Буржуазія нічого не вкладає до державної каси, але за те постійно домагається позичок від уряду на ведення фабрик. Від робітничої кляси вимагає вона резиґнації зі соціяльних здобутків. Співділанням з капіталістами не відбудується промислу. Говориться теж про оборону демократії й парляментаризму. Нас лякають диктатурою генералів. На випадок появи диктатора слід вести боротьбу всіми засобами, а не йти на компроміси з реакцією.

Голувко жалівся, що ППС. найшлася в товаристві тих, які досі постійно поборювали робітничу клясу.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 971/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 291 (10.674) z dnia 30. grudnia 1925. r. pod tytułem: „Poza plecyma" między słowami: dokory sumlinnia... a słowami: Jakraz pid praporom zawiera znamiona zbrodni z § 65a) uk. uznał dokonaną dnia 29. grudnia 1925. r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i zarządzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 31. grudnia 1925. r.

Hawel.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 972/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie. orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 292 (10.675) z dnia 31. grudnia 1925 r. pod tytułem: 1) Kriza Polszczi" w ustępie od słów: Odnacze avtor forkauw aż do końca tego artykułu. 2) W rubryce p. „Nowynky" w piątej notatce p. t. „Dyscyplinarka za nauku ukrainśkoi mowy" w ustępie od słów: ukrainśkoi istorii aż do końca tej notatki zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) uk. uznał dokonaną w dnia 30. grudnia 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenia całego nakładu i wydał w [illegible] 493. p. k. zakaz dalszego rozp[illegible]niania tego pisma drukowanego[illegible]zem wydaje się nakaz odpowiedzial[illegible] redaktorowi tego czasopisma, by o[illegible] niniejsze umieścił bezpłatnie w n[illegible] numerze i to na pierwszej stronie. [illegible]nanie tego nakazu pociąga za sob[illegible] stwa przewidziane w § 21. ust. dru[illegible] grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex [illegible] zarządzenie za przekroczenie na gr[illegible] 400 Zł. P., Lwów dnia 31. grudnia [illegible]

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

сейсмограф. На Мадериянї відчули його в ріжних містах.

— Забили в школі українську дитину. Холмське „Наше Життя“ з 3. січня, містить таку позвику: „Всевладний міністр освіти Грабский ввів у науку до початкової школи вправи зі зброєю. А що в тих школах рівночасно виховується польську молодь в ненависти до всього непольського, то недавно (в перших днях грудня цього року) в Бересті сталася страшна подія: ученик „повшехної“ школи на Кобринській вулиці — Поляк Огник зарізав учня Українця Карпука, сина робітника. Сталося це в часі тої славної науки зі зброєю. Чутка йде, що Огнік давно хотів помститися на „ворогові“, в напередодні тих нещасних „цьвічень“ точив ножа (з ножами нібито вправи роблять у школі)! Школа збула все 50-ма золотими на труну, але того не стало навіть на купівлю місця на могилках. Ніхто зі школи і не був на похоронах“.

— Новорічні провокації. Подаємо до відома наших громадян, що провокатори, які видко не мають уже ніякого иншого поля діяльности, заходять до приватних помешкань зі запитом, чи господарі дали вже складку на тайну українську організацію. Коли одна пані на вул. Курковій заявила, що на такі організацію не дає, її спитали наївно, чи вже раніше зложила дещо.

— Ucrainica. В 2. ч. „Праґер Прессе“ (2. січня) у відділі „Slavische Rundschau“ находимо інформації про нове, перероблене видання книжки кольського соціялиста Леона Васілевского п. з. Українська національна справа в її історичнім розвитку, далі про київську Академію мистецтва, про український музей у Полтаві та Чернигові і про київський музей книжки.

— Сильвестрова стрілянина в Познані. Познанські Поляки, що пересякли німецькими традиціями, як щороку, так і цього-ж Сильвестра приготовлялись до забав на вулиці серед окликів. Тільки з тою ріжницею: це велике привселюдне свято захмарилось цього року чутками про приготовані погроми. Чимало „буржуїв“ з переляку сиділо дома. Побоювання виправдались. На т. зв. Площі Свободи юрба розбила 46 крамниць, грабуючи добро, або бодай розбиваючи шиби. Ранили одного комісаря і чимало поліцаїв. Арештували більш 150 осіб.

— Померли: визначний французький графік Фелікс Валльотон у 60 р. життя. З уродження Швайцарець, приїхав у Париж у 17-ім р. життя і там залишився. Був відомий широкому загалові з ріжних артистичних плякатів і портретів (тушою) французьких сучасних письменників. Валльотон малював також образи. — Німецький різьбар Петер Брукман у 75 р. Був жонатий з дочкою Арнольда Беклїна і від р. 1885 працював разом з Беклїном у Цюріху над поліхромною пластикою. Головними сюжетами його творів була грецька мітольоґія. Останніми роками жив у повній самоті, на селі.

— Жінка лавреатка. Штокгольмська Академія Наук призначила цьогорічну нагороду Нобля з фізики пані Сіґбан, що є професором в університеті, в Упсалі.

— Катедра журналістики. Союз німецьких південнозахідних видавців преси, дає почин до створення окремого інституту в Гайдельберзі присвяченого студіям газетного діла. Одночасно в університеті хотять креувати катедру з цієї ділянки. До цього часу про „науку преси“ був тільки приватний семінар проф. Кох. У Парижі істнує окрема школа для журналістів, але Сорбона не має катедри з цієї спеціяльности.

Дописи.

Перемишляни. *(Мартирольоґія українських дітей в Задвірю).* В нашім Задвірю є 4-класова школа, але всі учительські сили в ній польські, бо українських навіть не хочуть. Поляки завели вже 7-класову школу, для якої винаймили в цьому році й окремий будинок. Директор української школи Думін є заразом війтом і старається разом з польським ксьондзом Заре бою спольщити громаду як найскорше. В цій школі є й учитель Болеслав Квачинський, що дня 3. XI. м. р. вийшов собі десь зі школи, кажучи вважати на діти III. класи одному хлопцеві. В його неприсутности дівчинка Марія Паранущак, донька Марії і Павла Паранущак, мабуть чимсь там провинилася або може той хлопець записав її зі злости. Коли ж Квачинський вернув до класи, став ту дівчинку бити так, що аж патик поломив. Діти мусіли її при тій екзекуції тримати, а котра дитина зле тримала, то й сама набрала. Накінець била її ціла класа так, що Марія Паранущак була від побоїв чорна, як вугіль. Коли ж мати тої дитини привела її до місцевого лікаря, п. Юзефа Лявфера, і просила оглянути дитину й виставити свідоцтво огляднин, то лікар не тільки того не зробив, а ще на неї накричав і і сказав, що на учителя нема ніякої скарги. Очевидно — ніякого донесення не зробив. Аж на другий день повела мати дитину до лікаря Кульчицького у Глинянах, який її докладно оглянув. Там і зроблено скаргу на учителя. Коли ж після того прийшла мати до директора школи, він сказав їй коротко: Перепишіть дівчину до польської школи; от Томашівський (гром. писар) переписав свою дитину до школи польської. — Такі у нас відносини. В польській школі вчать шиття й инших робіт і дбають про дітвору, а в нашій бють і нема нікого, що став би в нашій обороні. Коли вже раз скінчиться наша мука?

Всячина.

Ловля мужа на становищі. Наслідник англійського престолу, князь Уельський, ось-ось перейде першу межу зрілого віку, в якім пора женитись (30 літ!), а проте він мандруючи по всьому світі, якось мало думає про цей обовязок. Десятки (як не сотки) тисяч дівчат мріє про нього як про „далекого князя“, а він вдоволяється тим, що інколи з ласки підпише своє імення на листку на спомин своїм звеличницям. Тому не диво, що Англія вважає деникарською „качкою“ вістку „Шікаго Трібюн“, буцім-то князь Уельський уже попав на свою… гуску. Такою кандидаткою на жінку майбутнього англійського короля є, кажуть, сестрінка шведського короля, княжна Астрід, яка провела минулого літа кілька тижнів на англійськім дворі.

Рекорд промов, щодо їх скількости, здобув, здається, цього року представник Апостольського Престола, папа Пій XI., який з нагоди Святого Року, мусів щоденно приймати паломників. Лікар папи проф. Амічі впевняє, що ніодин з його попередників не був би в силі виконати таку велику фізичну працю підчас минулого року, як саме він. Один з італійських часописів обрахував, що папа промовляв підчас Святого Року 360 разів. Були дні, в яких промовляв він трьома або чотирома мовами. Слід зазначити, що папа мусів щоденно підготовлятись для ознайомлення себе зі звичаями та важнішими подіями усіх країн світа, з яких паломники являлись перед ним. Папський лікар каже, що якби папа не був давніше, ще як міланський архиєпископ, завзятим туристом, то нині був би фізично зломаним.

Еміґраційна політика. Політична еміґрація живе у великих столичних центрах у фантастичній атмосфері, в якій творяться диві дива: траґізм переплітається з комізмом. Париж має таку політичну сензацію. Грузинський князь Мікеідзе, один із стовпів монархистичної, протибольшовицької аґітації щез. Щез зі санаторії, де його други передали його як умово недужого. До цієї санаторії завились большовицькі аґенти і якимсь робом вивели його звідти. За якийсь час появилась у пресі заява Мікеідзе, який був полковником грузинської армії, що він уважає справу самостійної Грузії програною і навертається на радянський лад. Між грузинськими еміґрантами загуло. Виявилось, що до цієї заяви примусили Мікеідзе паризькі большовики під загрозою. Грузини відкрили сховище Мікеідзе і хоча біля нього вартував аґент, його вирвали. Його знов посадили в санаторії. Про це все нічого не знала паризька поліція. Паризькі часописи розяснюють тепер, що Мікеідзе справді навернувся на большовизм, але дозволив своїм прихильникам поширити чутку, що він зійшов з глузду. Одночасно осуд психіятрів каже, що Мікеідзе зовсім нормальний. Покищо він сам нічого не може казати, бо місце його побуту невідоме. Його пильнують суворо брати Грузини.

Ювилей твердого ковнірика. Цими днями минає сто літ, від часу, коли в моду ввійшов твердий ковнірик. Його винайшла якась середньоліська прачка в Льондоні. Твердий ковнірик не так легко поширився. Щойно в останніх (здається) двох роках мягкий ковнірик зайняв перше місце в буденній мужеській гардеробі. Льондонські прачки приготовляють з нагоди цього ювилею святочний день.

Масова смерть собак. Берлінський маґістрат увів значну підвишку податку на домашні собаки. Першу сплату стягали цими днями. Численні мешканці рішились розстатись зі своїми улюбленими приятелями і відвозили їх на поліцію та ветеринарну клініку. В один день віставчено 253 собак. Прихильники собак виступають дуже різко проти маґістратського розпорядку.

✝ Посмертні згадки.

О. Зиновій Дмитрович, парох у Дашаві коло Стрия, помер дня 24 грудня 1925 р. в 44 році життя. Покійний сповняв — без розголосу — свої обовязки як священик і громадянин, спеціяльно віддавався праці в економічних інституціях. Через кілька літ був членом виділу філії „Сільського Господаря“ в Стрию та директором кооперативи „Добробут“ у Дашаві, якої справами займався до останньої хвилі — без огляду на тяжку недугу. Як людина чистого характеру і незвичайно доброго серця, тішився загальною симпатією, чого доказом численна участь у похоронах та прощальне слово одного селянина з Дашави над могилою. Осиротив вдову і четверо дрібних діточок.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітковича.
Рава Руська Саля „Сокола“.
7.I. „Вій“.
8.I. „Дні нашого життя“.
12.I. „Маруся Богуславка“.
13.I. „Лісова пісня“.
14.I. „Ніч під Івана Купала“.
15.I. „Чорна пантера і білий медвідь“.
11—2

Український театр Союза артистів (саля ім. Лисенка). Святочний репертуар:
Четвер 7. I. „Ой не ходи Грицю“.
Пятниця 8. I. „Вифлеємська ніч“.
Субота 9. I. премєра „Монахи“.
Неділя 10. I. о 3-тій поп. „Вифлеємська ніч“, вечером 7·30 „Граф Люксембург“.
Білети раніше продає Союзний Базар, а в день вистави від 10.—12. і 2. попол. при касі театру. 1—2

Борислав. „Союз Українок“ і Спортове Тов. „Ропник“ улаштовують дня 13. січня 1926 р. в салях Народного Дому Маланчин Вечір з ріжноманітною програмою і танцями. Гостей радо витається. 1055 1—2

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

…ові уступки супроти Туреччини, в справі Мосула. Турецький уряд не дав ще відповіди на нові англ. пропозиції.

Румунський парлямент збирається, щоби зайняти становище супроти абдикації кн. Карла. Мін. зак. справ оголосив комунікат, що ця абдикація не має звязку з політичними справами.

Радіч, югословенський міністр освіти, офіціяльно спростовує інформації буцім-то він у своїй промові заявив, що Югославія мусить безумовно мати доступ до Егейського моря. Він казав тільки про проєкт унії балканських держав, у першій мірі Югославії з Болгарією, і про політику еманципації балканського півострову.

Наслідником перського престола проголошено вже сина шаха Різа Кана 10-літнього Магомета.

Перед воєнний суд поставить військова грецька Рада бувш. диктатора Пластіраса за його невдачі в Анатолії в 1922 р.

З польських справ.

Конґрес Польської Партії Соціялістичної у Варшаві, 20-тий з черги, закінчився 3-го січня. У принятих резолюціях піддержали участь соціялістів в уряді, заявились проти підвишки комірного, запротестували проти переслідувань соціялістів більшовицьким та фашистівським урядом, домагались заведення безплатної та загальної освіти в Польщі, автономії для земель, де збитою масою живуть Українці та Білоруси і оснування українського університету у Львові.

В армії і на дипльоматичних становищах за кордоном змінять цього року чимало осіб; між иншими інспектором армії у Львові буде призначений ген. Галлер.

Головою корпусу львівської округи буде таки ген. Сікорский, який прийде до Львова вже в найблизчих днях.

Арештували нового директора банку: банкової філії Краєвого Господарства у Катовицях, у звязку з мальверзаціями Філіяльного.

Безробіття в Лодзі зросло на новий рік на 55.000 людей; — це найбільша дотеперішня цифра.

Радянська Україна.

Адміністративна реформа на Україні покінчена.

Адміністративна реформа на Україні, що полягала на введенню трьохступневої системи адміністрації, вже покінчилася. Губернії вже зліквідовані. В звязку з тим видав ВУЦВК. постанову про скасування з днем 1. січня 1926 р. усіх ліквідаційних комісій губерніяльного, окружного і районного характеру, що повстали були в звязку з переводженням у життя нової адміністративної системи. Адміністративна драбина виглядає тепер так: громада (найнижча адміністративна одиниця), район, округа. Округи комунікуються безпосередно з центром у Харкові. Отже на них перейшли функції давних губерніяльних центрів.

(„Правда“).

За Українську Академію сільсько-господарських наук.

Проф. О. Яната помістив у харківських „Вістях“ велику статтю, в якій доказує, що на Україні необхідно заснувати Академію сільсько-господарських наук. „Аграрне перенаселення України — пише Яната — (більше між у Західній Европі а не то в инших республиках Радсоюзу) а одночасно її родючі ґрунти, та незвичайно мінливі кліматичні умови, завдяки яким Україна має змогу годувати продуктами сільського господарства, не тільки Східню, але й Західню Европу та сама переживає катастрофи посух, неврожаїв і голоду — ось той комплекс природніх та економічних чинників, що роблять сільсько-господарську справу на Україні незвичайно складною. Вона до тої міри складна, що без активної допомоги з боку сільсько-господарської науки нею не можна керувати навіть в тому напрямі, щоби найприхильніше визискувати природні продукційні сили України в її сільському господарстві. А без цього не можна ввести ніякого ладу в народньому господарстві не тільки України, але й цілого сходу Европи“. Далі стверджує Яната, що український уряд витрачує направді дуже багато гроша на сільсько-господарську освіту, але всі ці гроші переважно марнують на дорівочну працю, що не дає ніяких позитивних наслідків. Уся сільсько-господарська освіта мусить бути планова і направлена в одно річище та мусить виходити з одного джерела, яким може стати тільки Академія сільсько-господарських наук. Союзний уряд, йдучи за заповітом Леніна про поновлення сільського господарства та поставлення його на відповідну висоту, деклярувався поставити проблєму сільсько-господарських наук на чільне місце в радянському будівництві та почав засновувати Всесоюзну Академію сільсько-господарських наук ім. Леніна. Проф. Яната пропонує заснувати Українську Академію сільсько-господарських наук, що була би складовою частиною Всесоюзної Академії. Далі доказує, що Україна як сільсько-господарська країна потребує такої академії скорше ніж инші союзні республики.

Українізація в господарських установах.

В українському текстильному тресті почалася українізація 27. серпня 1925 р. Між персоналом було заледви кількоро людей, що вміли по українськи, 37 було таких, що знали дещо з української мови, а 57 було таких, що зовсім не знали української мови. Лекції української мови відбувалися тричі на тиждень по дві години. Курси відвідувало 70 відс. співробітників тресту. При науці звертали увагу перш за все на технічну термінольоґію текстильного промислу. Провірочний іспит відбувся 20. листопаду 1925 р. Вже тоді 40 відсотків співробітників знали мову добре. З кінцем грудня відбувся остаточний іспит, який виявив, що тільки три четвертині співробітників опанувало мову. Переписка тресту ведеться вже нині на 75 відсотків українською мовою. Українізація коштувала Текстільтрест 2 тисячі карбованців і все таки, як бачимо, цілковитого успіху не дала.

Не те в „Укрпалі“. Там нема комісії для українізації. Курси повстали щойно 17. листопаду. Ніхто зі співробітників української мови не знав. Велике питання, чи й на 1. січня 1926 р. можна буде провести українізацію. Найбільшою перешкодою в українізації недостача гроша. Установа підлягає безпосередньо управі гірничого промислу в Москві, яка дотепер грошей на українізацію не видала. Вся переписка і листування ведеться по російськи. У звязку з тим курси української мови в тій установі треба буде продовжити що найменше по кінець квітня. В установі нема й ніякої культурної праці українською мовою. Цілковито немає ні українських книжок ні газет. Співробітники установи зверталися самі до центральної комісії по українізації з проханням допомоги в ділі українізації, але з цього нічого не вийшло. Отже українізація „Укрпалу“ висить у воздусі. Правдоподібно з неї нічого і не вийде, бо нема надії, щоби московська централя дала гроші на таку ціль, як українізація.

Місцеві промислові фонди України.

На засіданні управи місцевого промислу при Українській Економічній Нараді виявилося, що 25 українських округ зовсім не має промислового фонду. Промисловий фонд місцевого промислу виносить тепер 930 тисяч карбованців замісць 2 і пів міліона.

(„Вісти“).

Політичні новини.

Новий уряд в Болгарії.

Склад нового болг. уряду Ляпчева на разі такий: Ляпчев през. ради міністрів і мін. вн. справ, Маджаров загр. справи, Буров фінанси, Найденов хліборобство, Кулев торговля, Георгієв залізниці, Волков війна.

Диктатура в Греції.

Ген. Панґалос проголосив свою диктатуру при помочі армії. Вибори до парляменту відложені на неозначений час. В промові до муніц. ґвардії диктатор заявив, що хоче відбудувати могутність Греції при помочі зреорганізованої армії і фльоти. В політ. кодах Англії приймили переворот у Греції з занепокоєнням, бо акція гр. революціонерів змірає до збільшення війська і маринарки.

Румунський парлямент приймає резиґнацію.

Коронна румунська рада виготовила проєкти законів до затвердження парляменту: закон про абдикацію кн. Карла, про іменування наслідника престола Михайла і новий статут королівської сем. М. и, на будуче члени королівської сем. будуть підлягати контролі короля. Княжна Олена буде й дальше членом королівської родини і матиме титул румунської княжни та одержуватиме апанажі. Князь Карло не тратить румунського горожанства. На засіданні Народніх Зборів 4. січня президент міністрів Братіяну відчитав резиґнацію кн. Карла і відручне письмо короля Фердинанда, в якім жадає прийняти резиґнацію кн. Карла. Посли Йорґа, Міхайлахе і ген. Авереску відчитали заяви своїх сторонництв, якими прилучуються до рішення короля. Опісля Братіяну заявив, що рішення кн. Карла є наслідком приватних справ, що не мають нічо спільного з політикою. Уряд бере відповідальність за проєкти законів, предложені в звязи з сим Нар. Зборам. Закон про резиґнацію і про надання прав кн. Михайлови прийнято 234 гол. проти 3. Утворить реґенційну раду для малолітнього насл. престолу Михайла, до якої входять кн. Микола, патріярх Хрістеа і перший през. найв. суду Буздаґан.

Князь Карло прийняв назвище Скарт-Мовафіреану, від своєї посілости в Румунії.

Не було атентату?

Перське посольство у Відні заперечує, начеб у Тегерані виконано атентат на перського шаха.

Реміснячі „зимові курси“.

З огляду на те, що є менші міста й місточка, де є замало ремісничої молоді, щоби там можна закладати фахово-доповнюючі (промислові, вечірні) школи для термінаторів — чи то державні школи чи приватні, Головна Управа УПТ. у Львові одобрила внесення торг. пром. комісії та ухвалила поручити старшинам Кружків УПТ., щоби в таких місцевостях основували т. зв. „зимові курси“ для ремісничих учеників-термінаторів.

Наука на цих курсах могла би — залежно від місцевих обставин — зачинатися скорше чи пізніше в осени і тревати до весни (пр. від 1 листопада до 31 березня). На ці освітні курси приймалосьб ремісничу молодь-термінаторів усіх фахів. Наука повинна відбуватись кілька разів у тижні вечером в обемі ок. 12—15 годин тижнево. Відповідно до попередних студій молоді обнималаб ось такі предмети навчання: релігію, українську мову (з кореспонденцією), польську мову (з кореспонденцією), рахунки (евент. з книговодством) і рисунками. Цей плян навчання можнаб поширити бодай в деяків обемі фаховими предметами, як: гігієною, фізикою, хемією, технольоґією загальною і фаховою, товарознавством і наукою про кооперацію, оскільки молодь мала би більші вступні студії, або на слідуючий рік по скінченні одних або й других „зимових курсів“.

Учителів (льок) цього курсу треба ремунерувати. Ученики-термінатори, згл. їх принципали (майстри) повинні би за науку складати якусь місячну плату. Ці курси не можуть мати права прилюдности, бо вони не є формальною школою, як цього вимагає міністеріяльна інструкція, але причинилися би у великій мірі до поглиблення загальних освітніх та фахових відомостей у нашої містечкової ремісничої молоді. Це потрібне тимбільше, що — як зачувати — ладиться проєкт до промислового закону, щоби ці майстри по місточках, більших селах і передмістях (як Замарстинів, Клепарів, Знесіння і т. д.), що не будуть мати скінчених фахово-доповняючих шкіл та відповідного знання, — не мали права тримати учеників-термінаторів а могли держати тільки челядників.

Хоч ці курси не могли би вповні заступити фах.-допов. школи, то в кожнім разі набута на них наука може дуже придатись. Не виключене, що власти моглиб позволити молоді, що такі курси покінчила, здавати іспити в публичних школах, що давало би й певні права.

Згадані курси вільно вести як просвітні курси на основі статутів У. П. Т. а також статутів „Просвіти“ й „Сіль. Господаря“, там, де нема Кружків У. П. Т. Але наперед треба зголосити їх у політичної власти (старостві) й подати до відома Повітовій Шкільній Раді. У справі подрібних плянів прошу відноситись до підписаного.

Ткачановський Йосиф
реф. фах. шкіл У. П. Т. у Львові.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число нашого часопису сконфіскувала за 3 рядки відозви Українського Педагогічного Товариства. Це третя з черга цьогорічна конфіската.

— **Примхи погоди.** У Бельгії великі повені. Вся територія між Мозою і Валь під водою. Місто Леодіюм залите. У Франції деякі околиці також залиті. На півночи та півн.-схід. сході чимало фабрик припинило роботу. Вода на Сені зростає. Кількоднева буря над Англією спричинила великі шкоди в Льондоні і спинення в корабельній комунікації. У Данціґу буря зірвала з якоря французький корабель. — У Трієсті, мешканці, відчули сильний землетрус на протязі 6 секунд. Землетрус був такий сильний, що люде втікали в жаху за місто. У Неаполі це тремтіння тривало 9 секунд і спричинило рисп з численних будинках. У Люблані вода, було не…

„Чому тепер ідемо з нашими ворогами? Досі ми були єдиною партією, що стояла на високому рівні політичної моральности. Тепер ми зійшли з того морального рівня, сидячи в однім уряді з таким Керником. В теперішній господарській констеляції наша присутність в уряді є зовсім зайва, бо й без нас уряд буде робити те, що він тепер робить. Ми потрібні в уряді на те, щоби покривати ті дивні фінансові операції за границею, щоби покривати редукцію урядників. Уряд підвищує залізничі оплати і взагалі безпосередні податки. Уряд дарує дідичам мільони податків, а ми — будучи в уряді, дивимося на те. Тов. Жулавский говорив, що в уряді ратуємо соціяльне законодавство, але то неправда, бо варстати праці стоять. Аж як прийде загранична позичка, яка уруховить промисл, прийде до великої боротьби за 8-годинний день праці. В тій боротьбі будемо осамітнені.

При тому теки, які маємо, не впливають на господарську політику уряду. Слід памятати, що в Польщі маємо десять міліонів національних меншостей. А д е я к а т о є д е м о к р а т і я, к о л и т і м е н ш о с т и є з л е т р а к т о в а н і і г н о б л е н і адміністрацією? Коли хочемо вдержати креси, мусимо инакше трактувати наших співгорожан білоруських, українських і т. д.

Не розумію демократичного уряду, в якім не будуть репрезентовані Білорусини, Українці і Німці. Жидівський, український, білоруський, німецький робітник є нам — як соціялістам — стократ ближчий, як польський фабрикат або поміщик".

І цей голос був єдиним, що побіжно вказав на болючу квестію „національних меншостей". Всі инші пепесівські ватажки боронили уряд і вказували на конечність співпраці всіх п о л ь с ь к и х партій. Коли пос. Добровольский вказав на те, що ППС. тільки в критичних хвилях кличуть „витягати віз з багна" та що опісля посідаючі кляси трактують пепесівців як муринів, пос. Пйотровский зазначив почесну ролю ППС. Мовлив, „ми є горді з того, що до нас відкликуються в таких критичних хвилях". На „Визволенє" і нац. меншости не слід звертати більшої уваги.

Третього дня нарад вибрано генеральних бесідників „за" і „проти" офіційних політичних резолюцій. „За" промовляв Яворский, „проти" Щерковский. Дотеперішньої політики пепесівців і становища Ц. К. В. завзято боронив Дашиньский, доказуючи, що вступлення пепесівців до уряду було імперативом моменту. Не можна було скласти уряду, а тимчасом Сікорский направляв полки до Варшави і в міністерстві військових справ заложив гніздо замаховців. Колиб не рішення пепесівців, булаб запанувала диктатура. Зрештою ППС. на спілку з ендеками піддержувала уряд Вл. Грабского і земля не завалилася. Чомуж тепер робиться такі великі очі, коли піддержується Скшиньского (себ-то Ст. Грабского! — Ред.)? В цілому світі соціялісти стають опортуністами і співділають з буржуазією. Чомуж в Польщі малоб бути инакше?

Кажуть, що хоч істнує коаліційний уряд, то відносини на окраїнах не змінилися. Рахую на те, що зі вступленням Морачевского до уряду меншостева політика зміниться. Одначе коли йде про порозуміння з представниками нац. меншостей в соймі, то мусимо застановитися, чи взагалі вони схочуть говорити з нами.

Для піддержки ЦКВ. спроваджено й Морачевского, як найтяжчу проти опозиційників гармату. Він зясував умови, під якими ППС. лишиться в уряді. А саме пепесівці будуть домагатися заплати незаплаченого дідичами маєткового податку у висоті 650 міл. зол. Коли не можна його буде стягнути в готівці, то можна його мати в гіпотеці, на основі чого Польський Банк збільшить свою емісію.

В голосуванні побідили керманичі ЦКВ. і посольського клюбу. Резолюція за виходом з уряду здобула лише 40 голосів на 100 голосуючих. Більшість акцептувала дотеперішню політику управи ППС.

Опісля конгрес ухвалив резолюції, в яких наказує партійним властям і соймовому клюбові пильнувати, щоби домагання ППС. були здійснені коаліційним урядом. В противному випадку доручать їм відкликати своїх представників з уряду.

В 16-ти точках ППС. домагається боротьби з безробіттям, державної контролі над торговлею і промислом, боротьби з дорожнечею, вдержанням підвишки комірного від малих помешкань, реорганізації державної адміністрації, редукції війська і заведення однорічної військової служби, введення в життя постанов конституції у відношенні до національних меншостей. В окремій резолюції в справі політики на „кресах" ППС. виставляє постулят автономії для Українців і Білорусинів та домагається заснування українського університету у Львові.

Крім того ухвалено протест проти переслідування соціялістів більшовиками в СРСР. і фашистами в Італії.

Абдикація румунського престолонаслідника.

Неясні мотиви. — Особа Карла.

Ніхто нині не повинен дивуватися, коли наслідник на королівський престол зрікається своїх прав до цього почесного, але нездячного становища. Навіть ті королі, що ще виконують свої функції, англійський, італійський або еспанський, грають дуже невеличку ролю поруч дійсних володарів своєї держави: диктаторів чи міністрів. Правда, що ще єдиними королями з владою є нині королі малих держав, де вони можуть поводитись з більшою свободою, а навіть користуватись самоволею.

Звістка про те, що наслідник румунського престола, архикнязь Карло, зголосив свою абдикацію, мала з першої хвилини присмак сензації, саме тому, що міністр закордонних справ і офіціяльна прест повторяли, що причиною такого рішення є [illegible] мужи. Які тоти справжні [illegible] точно ще невідомо. Та вже [illegible] дять докази, що якийсь звязок Кар[illegible] невластивими торговельними операціями [illegible] но каже, що він заявив за абдик[illegible] одержить дозвіл на подружжя зі своєю [illegible] кою, бувш. грецькою княжною Оле[illegible] з якою оженився пять літ тому. Вже [illegible] сам другий мотив: потреба розво[illegible] вдоволеної. Можливо, що Карло [illegible] ціною престолу купити собі свободу [illegible] можливість нового подружого звязку.

Карло живе покищо на чужині у М[illegible] ю, кажуть, що обіцяв не вертатись [illegible] краю ще 10 років. Його абдикацію пр[illegible] няли невесело. Король Фердинанд скли[illegible] раду міністрів і представників усіх пар[illegible] які радили кілька годин. З огляду н[illegible] що другий син Фердинанда, Михайло, п[illegible] голошений наслідником престолу, є ма[illegible] літній, аж до його повноліття установ[illegible] для нього виборчу раду з трьох осіб.

Карло уроджений в 1893 р. і одерж[illegible] основну університетську та військову ос[illegible] ту. Підчас війни вславився подвигом пр[illegible] ськ й артилерії. Після війни зробив под[illegible] рож довкола світа. Був відзначений [illegible] степенно найвищими становищами в ар[illegible] як генерал дивізії, контр-адмірал, інсп[illegible] тор воєнної маринарки та воздушної фл[illegible] ти. Був засновником румунського то[illegible] для поширення культури, дав почин [illegible] спортових товариств і був головою ві[illegible] них товариств: як географічного, автом[illegible] білевого, то-що. Головно був прихиль[illegible] ком англійського виховання. Мотиви йо[illegible] резиґнації будуть, безсумніву, розяснені в найближчім часі.

По широкому світі.

Радянський уряд веде, кажуть, переговори з німецьким, щоби підписати договір про взаємну невтральність. Цей договір має взяти за зразок радянсько-турецьке порозуміння і тривати покищо три роки. СРСР. звернеться з аналогічними пропозиціями до инших держав, що схотять жити з ним мирно.

Анґлія має дефіцит у минулому році. Він спричинений будівлею воєнних кораблів і літаків та підмогами для вуглевих копалень.

Французько-німецькі переговори ведуться півофіціяльно в справі господарських взаємин. Франція годиться опорожнити швидше другу та третю окупаційну смугу та проголосити у басейні Саари плебісцити, якщо Німеччина дасть її полекші при вивозі штучного шовку, вин і допоможе в організації закордонної позички.

Анґлійський уряд пішов н[illegible]

В. Старосольський.

„Суспільство".

„La Société", орган „Українського Інституту Громадознавства" під дирекцією М. Шаповала в Празі. За редакцією М. Шаповала в Празі. I—II. Прага 1925.

(Докінчення.)

Таким же прикладом методольоґічної плутанини є те, що каже п. Шаповал про „соціяльну патольоґію". Поняття патольоґії все „телеольоґічне" — тому воно зовсім зрозуміле в політиці, допустиме в прикладних науках — і небезпечне в чистій науці, особливож в суспільних дисциплінах. Ось хоч би ті приклади „патольоґії", які навіть Шаповал, виразно показують, що його підход суто і виключно „оціночний", а не науково обєктивний. Але навіть приймаючи цей оціночний підход, ніяк не можна уважати „дефектів" індивіда за прояв „соціяльної" патольоґії, як це робить автор статті.

На тійже сторінці находимо таке: „дійсність говорить нам, що суспільний процес виявляється в ріжноманітности причинових рядів", а в другому місці, що розгляд суспільства тільки в одному аспекті приводить до однобічности, а це і недоказово і ненауково". Це знову конфлікт з власним опредїленням соціольоґії п. Шаповала та переплутання наукової й практичної точки погляду. Тільки для практики однобічність є шкідлива. Для науки вона є conditio sine qua non. Кожда наука однобічна і кожда слідить тільки за одноманітними причиновими рядами: астрономія за астрономічними, хемія за хемічними, то-що. Соціольоґія знає теж тільки ті причинові ряди, які визнає за свої. Зовсім помилкове зауваження на тему окремих суспільних наук. Так напр. те, що п. Шаповал говорить про право, просте непорозуміння. Право це не є „конкретні формули для означення відносин в суспільстві", право не „означає" нічого — воно хоче тільки викликати, чи закріпити певні відносини. Не можна назвати науки права „конкретною" в протиставленні до соціольоґії. Залежно від точки погляду кожна з цих дисциплін є однаково конкретною, або загальною. Далі не можна „очистити" права від „теольоґічно-оціночних міркувань", бо вони для права істотні. П. Шаповал, очевидно, переплутав право і науку про право, юріспруденцію. Тільки остання може обійтися без телеольоґії та оцінок, а не само право. Як сказано, не спосіб спинитися на усіх методольоґічних помилках, що відбирають праці п. Шаповала науковий характер. Одно ще тільки треба зробити загальне зауваження. П. Шаповал уживає залюбки термінів, перенятих від инших наукових дисциплін. Така метода допустима під двома умовами. Одна, — щоб уживати таких „позичених" термінів в повною свідомістю цього, що вони позичені. Друге — щоб уживати їх в загально принятому значінні. Це друге, властиво не умова, а самозрозуміла передумова. Отож п. Шаповал уживає залюбки термінів „статика", „динаміка", „механіка", з порушенням тієї передумови. Він уживає їх постійно так, як би вони означали три ріжні дисципліни. Він протиставить динаміку механіці (ст. 25, 32, 33, 36), то знову статику механіці (ст. 29, 31). Що це не друкарські помилки, доказом також протиставлення в згаданій вже німецькій статті (ст. 189. журналу). Очевидно маємо до діла з новим розумінням цих термінів, відмінним від того, яке досі загально поширене, та згідно з яким статика та динаміка, це частина механіки.

Стаття має бути науковим оправданням для „схеми суспільних наук" та пляну організації їх студій. Схему таку находимо в статті, а плян організації студій в залученій до „Суспільства" „Хроніці" Інституту. Але схема не випливає з льоґічною необхідністю із статті, а організація праць Інституту не відповідає схемі. Таким чином міркування п. Шаповала практично зайві і організацію Інституту треба розглядати незалежно від цих міркувань. Сама назва Інституту є мало удачна. Громадознавство не відповідає слову „соціольоґія". Навіть для соціольоґії в розумінню її Л. Гумпльовичем назва громадознавство булаб занадто вузька. Тай зовсім немає потреби заступати українським словом принятої загально назви соціольоґії. Про організацію Інституту ми не довідуємось з „хроніки" нічого. Там не сказано ні слова про це, що таке Інститут: фондація, чи наукове товариство, чи школа, та хто є його власником. З тексту можна вичитати, що в Інституті є директори, дійсні члени, члени кореспонденти та наукові співробітники. Хто призначає на ті становища, під якими умовами, на основі яких кваліфікацій, чи заслуг, — на все те не находимо ніякої відповіди. Мовчанка в цьому напрямі вражає дивно. Не можна зрозуміти, чому покрито серпанком тайни оті, основні для організації кожної наукової установи, справи.

Праця в Інституті поділена поміж трьома відділами: „народознавства", „економіки (і техніки)" та „соціольоґії і політики". Відділи обіймають разом 29 секцій, в яких секція „окремих завдань" нараховує 10 дисциплін. Секції обхоплюють майже усі „гуманістичні" та частину природничих наук, так що це в дійсности по своїй програмі не соціольоґічна, спеціяльна установа, а просто Академія Наук. Щоби повести справді хоч трохи серіозну наукову працю по цій програмі, для цього потрібна велика армія вишколених наукових працьовників та величезні технічні й фінансові засоби. А що не можна навіть сподіватися, щоб Інститут розпоряджав такими силами, треба думати, що автори програми не оцінили як слід вимог наукової праці. Вони підійшли до програми наукової праці, як би до статутів товариства. В статутах товариства можна і треба означати дуже широко його „цілі та завдання", бо там іде про забезпечення товариству правної можливости діяння на всякий випадок. Програма наукової праці має инше значіння. Вона не є забезпеченням прав, вона встановляє обовязки. Тому непосильна програма, програма нереальна не дає можливости виробити собі погляду на правдиве значіння наукової установи, якою хоче бути Інститут Громадознавства.